

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălăutate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu 3 Maiu.

Este frumos și folositoriu chiar a arunca privirile noastre asupra trecutului. Pe acesta se bazează prezentul și pe el se clădește mai departe viitorul. Cine știe ceti cu luare aminte în trecut va învăța când este bine ca oamenii ori cărei acțiuni mai însemnate să fie mai contemplativi, când activi și când se dea frâu entuziasmului. Este o carte mare și prețioasă trecutul, dar cum am dis, trebuie să știe cineva ceti cu luare aminte într-nsa.

De obicei privirile noastre în ziua aceasta se întorc numai până la evenimentul cel mare național din 1848, când în electrisațiunea în care se sbuciuma aproape Europa întreagă se o rupă cu trecutul, spre același scop se într-uniră pe câmpul libertății deosele de mii de Români.

Este memorabil și mare acest eveniment. El este pentru noi peatra fundamentală pe care s'a început reconstrucțiunea edificiului național, hărbit și risipit chiar de secolii ce'i premerseră, dicem noi, în realitate însă și de lăngeșimea noastră.

Dacă însă la construcțiunea unei națiuni este aplicabilă dicerea veche: *Tantae molis erat...* Cu atât mai vârtos este aplicabilă la reconstrucțiune și cu deosebire unde este de a se ține cont de factorii și de împregiurările cele mai varie.

Românii din Transilvania și din Ungaria nu sînt o naționalitate cu totul izolată. Ei locuiesc într'un stat, în care sînt și alte naționalități cu tradițiunile și aspirațiunile lor. Ei trebuie dar, când lucră la reconstrucțiunea naționalității sale, se nu peardă din vedere pe acești confactori cu toate împregiurările legate și atârinate de acestia.

În timpul cel relativ scurt de treizeci și patru de ani vedem pe Români entuziasmați, contemplativi, calculatori buni, dar și rei, cu împregiu-

rările care îi încungiurau și impresurau. În variațiunea aceasta sufletească a poporului nostru vedem născându-se și rezultate variate. Cu deosebire din calculii cei greșiți, după noi, dela 1865 încoace vedem drept rezultat o situațiune pentru noi, care ne-a redus mai la nimica.

Este dureroasă această recunoștință, dar recunoștința, fie și dureroasă, credem că este mai salutară decât încăpăținarea într'o pornire, care se sfêșește cu amorfie totală.

O încercare frumoasă se făcuse în anul trecut de a eși Românii din Transilvania și Ungaria din situațiunea cea precară în care se află. Atrecut anul și rezultatul acestei încercări încă nune-a dat nimica reală. Este calculul rece contemplativ, care a urmat nemijlocit după entuziasmul cel destul de stêmpărat și moderat al celor două trei zile din Aprilie — Maiu și anul trecut?

Publicul nostru cetitoriu cam știe din unele indigități făcute în coloanele aceste asupra sorții ce a avut memorandumul cu care conferența însărcinase pe comitetul seu, ceea ce ar vedea, că comitetul ca atare n'a fost de tot contemplativ.

Comitetul însă mai bine își va seî chemarea și datorințele sale și de aceea nu aflăm lucru urgent de ai face vre-o recensune.

Cu totul altceva trebuie se ne preocupe în momentele când stăm se facem revista unui period trecut, pentru ca se căutăm siguri în viitoriu. Și acest altceva ne privesce pe toți Românii dela Carpați pînă la Tisza.

Monarchia austro-ungurească se află la respântiile erculane. Ea stă înaintea unui pas decizătoriu, care se va decide mîne poimîne în Bosnia și Erțegovina. Aceste două provincii ocupate sînt astăzi limba cumpenei. În care parte se va inclina limba aceasta va și decide, dacă sistemul actual politic este durabil, sau suntem în ajunul unei schimbări politice de cari monarchia no-

astră a fost atât de bogată dela 1848 încoace.

Ori cum va fi, noi nu punem atîta pondul pe împregiurarea că în care parte va inclina limba cumpenei. Pentru noi e aceeași datorință și dacă va dura sistemul actual și dacă ar fi să se schimbe. Pentru că în amêndouă casurile presupunem că a sosit timpul ca naționalitățile se nu mai fie desconsiderate după cum au fost desconsiderate bună oară în Ungaria de vreo doisprădece ani încoace.

Hic Rhodus, hic salta ni se strigă acum și noue Românilor din Transilvania și Ungaria. Este dar datorința noastră să ne reculegem spre a fi demni de antecesorii noștri cari au sciut alege timpul pentru entuziasm, pentru calcul cu sânge rece, în toate casurile au sciut pune la o parte declamațiunile sunătoare și goale, și a intra cu energie pentru interesele lor în acțiune.

Să alegem în grabă, și în chipul acesta vom onora mai corespunzătoriu pe antecesorii noștri, ne vom onora pe noi și vom pregăti națiunei și patriei totodată un viitoriu mai fericit decât a fost trecutul.

Sinodul archidieceșan.

Sedința (IX) 13 Aprilie
(Urmare.)

Presidiul: Obiectul acesta (causa cu comuna Săcătura) a fost tractat din partea consistoriului după cursul regulat al afacerilor noastre. În urma referadei s'au luat măsurile necesari spre a se face reprezentarea la ministeriu, ceea-ce s'a și efectuit. Conceptul dela reprezentare cătră ministru, conservat în archiv, dovedește cele dișe.

După cursul lucrurilor noastre lucrul s'a petrecut în următorul mod: mi s'a prezentat un proiect de reprezentare în limba română. După îndatinarea noastră trebuia să se facă o traducere în limba maghiară a re-

presentării ce mi s'a prezentat, de aceea am și dispus traducerea aceleia. După ce s'a efectuit traducerea mi s'a înaintat reprezentarea de nou, când? nu-mi mai aduc aminte, și eu m'am pus a examina, după obiceiul meu toate actele pe basa cărora s'a făcut reprezentarea, ce mi s'a așternut. Făcând la studiarea actelor îndreptările ce mi s'a părut de lipsă, am ajuns cu reviziunea reprezentării până la un loc, care mi s'a părut că nu convine cu cele cuprinse în acte, și încă înainte de a termina cu studiarea am pus proiectul la o parte și am lucrat o reprezentațiune nouă, pe carea o am și expedit. De aici a venit de s'a prezentat actul așa târziu. Constat însă, că în restimpul acesta nu s'a întemplat nimic, căruia s'ar pute atribui cauza rului; deci n'ar sta nici basa, pe carea s'a pus comisiunea susținând, că vina la cele ce s'a întemplat sub decursul timpului în defavorul bisericei noastre din Săcătura ar zăcea în negligența consistoriului.

Dep. N. Popea: Voiu să dau și eu unele deslușiri în cauza aceasta! Eu încă cunosc cauza bine și voiu a constata înainte de toate, că administratoarele protopresbiterale nu poartă nici o vină la cele ce s'au întemplat în defavorul bisericei noastre, de oarece a relaționat la timp despre pericolul ce amenința comuna noastră bisericăscă.

Acum doi ani în preseara sesiunei sinodale ni s'a signalizat prin administratorul protopresbiteral starea lucrului cu Săcătura. Scindcă toți asesorii consistoriali sînt ocupați cu rapoartele, ce erau să se aștearnă sinodului, am luat eu însumi la mână cauza aceasta vedend că e tare urgentă, o am studiat și am făcut un concept de reprezentare cătră ministeriu. Gata cu aceasta am comunicat cauza cu Escelența Sa prezentând conceptul de reprezentare, care apoi s'a dat spre traducere în limba maghiară. Ce a urmat mai departe e deja cunoscut.

FOIȚA.

Serbările din Cismegiu.

(23, 24 și 25 Aprilie.)

Luptând cu valurile mizeriei și ale foametei, în cari i-a prăvălit fără milă incendiul, strigățile disperate ale nenorociților din Neamțu, Fălcu, și alte părți ale Moldovii, au găsit răsunete în inimile generoase ale Bucurescenilor. Mai întâiu presa apoi un comitet general de caritate sub presidența prințului Bibescu și acum în urmă un alt comitet președut de d-na Rosetti, având tot concursul presii, au întogmit loterii și serbări spre a da ajutor fraților noștri prigoniti de soartă.

Se știe în ce chip cele dântăiu două năzuințe și-au ajuns țelul; se vorbim acum de cea din urmă.

Cu toată conspirația Soarelui, care și-a reversat asupra atmosferei Bucurescenilor cele mai năbușitoare raze de cari poate dispune în luna Aprilie și a S-tului George, care a stat do-

robanț la spatele unei însemnate părți din chirișii Capitalei, Vineri Sâmbătă și Duminecă (23 24 și 25 Aprilie) Caritatea a întrunit totuși destule inimi generoase la petrecerile organizate în grădina Cismegiului.

Și era frumos Cismegiul în acele trei zile.

Vasta grădină era toată presărată de locașuri de petrecere. Chioscuri de verdeță, împodobite cu flori mișcătoare; magazine cu jucării, ale algeriene, roate cu noroc, teatre, circ, carucele, muzicanti, lăutări, cimpoierei, drum de fer, baloane tot ce poate mira și înveseli mica generație (căci serbarea era pentru copii) își isbeau vederile la fie ce aruncătură de ochi și te făcea să admiri opera și stăruința aranjatorilor.

Dar să ne concentrăm privirile și să ne uităm deardendul.

În fruntea aleii principale e chioscul regal frumos împodobit cu verdeță și covoare; în fața lui, la dreapta și la stînga două spețe de piramide cari seara se transformau în două mari sentinele de foc. — De o parte

și de alta alea, împodobită cu algeriene, are vre-o 30 de chioscuri, gingașe colibe de ramuri verzi de brad în cari cu deosebire sexul frumos în-deplinesce rolul de negustorese. Vesele ca păsărelele aurorii de primăvară și îmbătătoare ca parfumatele floricele ale acestui sburdalnic acestui anotimp, ele atrag printr'un suris fermecător și c'o vorbă dulce pe cei ce și dase ântălnire la aceasta serbare a binefacerii.

Cel mai apropiat de chioscul regal e chioscul florilor, piața primăverii al d-nei Nica Grădișteanu totdeauna gingașă și primăvăroasă, ca și florile cu al căror farmec aduna balsamul celor nenorociți. Mai la vale, puțu ca parfumuri, al cărui mecanism e în-deplinit cu o deosebită grație de d-ra Felicia Băicoianu, asistată de d-nii Orășianu și Cosma telegrafiști, cari au desfășurat tot zelul cerut de împregurări. Caută să menționăm că un concurs prețios s'a dat sêrbătorii de d. Robescu și funcționarii postali.

În dreapta și stînga se țineau lanț: Magasinul societății. „Tinerimea

română,” pe a cărui firmă citești: pofțiți, boeri și cocoane, închețată și bomboane;

Prăvălia cu surprize, administrată de d-na Budiștean, cu două țărâncuțe din asilul „Elena Doamna.”

O prăvălioară cu loterie, a cărei tăblița se pretindea a fi fermecată pentru a produce cu ori-ce preț câștig; tăblița era stăpănită de dd. Năcescu și Mincov.

Lângă movilă, erau roatele norocului învîrtite și aprovizionate cu fel de fel de jucării și bomboane de o lume de gingășii: d-șoarele Năcescu, Durma, Locusteanu, d-na Butculescu cu surorile și d-na căp. Brătianu. Alături o întinsă prăvălie a d-rei Davila și d-nei Racoviță, cu o sucursală în care d-șoarele Racoviță, printr'o rară îndemănare, făceau mult câștig cu vînzarea floricelelor... de porumb. În același rënd, un mare măgăzin de leșpeți, de rumeoare, mândrulițe și doruri, sub conducerea d-nelor Damé și Polizu. Lîngă acest măgăzin, o cofetărie condusă de d. Dobriceanu, cere

Că s'a întârziat lucrul espedându-se reprezentarea numai în 17 Septembrie, deși se signalizase pericolul înainte cu șase luni, la aceasta consistoriul nu poartă nici cea mai mică vină. Negligența, ce se impută consistoriului o resping; din contră, din conceptul meu se vede că tocmai mam interesat de cauză.

Dep. P. Truța. Am vădut mai multe referate în cauza aceasta de domnii: Dr. Pușcariu și Dr. I. Borcia.

Dep. Dr. I. Borcia. E adevărat că am referat și eu în calitate de fiscal consistorial în cauza aceasta. Referada mea privește numai partea averei periclitată a bisericei noastre din Săcătura și de aceea aș dori să nu se amestece cu cestiunea trecerilor, care pe mine nu m'a putut privi de loc. În ceea ce privește partea averei eu am cerut, în urma procesului decis la tabla regească, dela Ven. Consistoriu: să se întrebe, în ministeriu cum interpretează § 27. din anul 1848 la care ne-am potè noi provoca, de oare ce §. e manc și se poate interpreta în diferite moduri. În urma cererii mele n'am primit nici un răspuns, deci nu am putut face nimic.

Dep. R. Patița: Din toate câte am auzit se dovedește chiar numai atâtă că în cauza aceasta însemnată nu s'a făcut aceea, ce trebuia să se facă. Bine! Escelenția Sa dăce că sa petrecut toate în ordine. Eu nu aș fi neaplecat a o crede, din acte însă nu e evident, că s'ar fi petrecut astfel, neaflându-se nici o urmă că cauza ar fi trecut prin consistoriu. Nu s'a făcut nici barem evidența că mai remasau vre un suflet gr. or. în comuna Săcătura ori ba? Admitem, că o investigație în toată forma nu s'a putut face atunci când s'a signalizat pericolul, din cauză că se grămădise afacerile sinodali, informațiuni cel puțin se puteau trage pe calea administrativă despre aceea: câți au mai remas în comuna periclitată în religiunea străbună? Nu s'a făcut nici aceasta! Se dovedește deci negligența consistoriului a cărui îndatorire era a o face. Dacă nu vom fi scrupuloși în cauze de acestea, ci le vom lăsa să meargă tot așa, avem să pierdem pe rând totul.

Dep. Eug. Brote: Atunci când am spriginit propunerea, ca să ni se mai prezenteze încă odată cauza după ce se va fi studiat din ante-acte, mi-am desfășurat motivele, cari m'a îndemnat să sprijinesc propunerea. Eu așteptam un espose mai clar de cum e acela pe care ni l'a făcut acum comisiunea luând în considerare numai actele mai momentuoase. Cu toate acestea eu sunt pre deplin lămurit în cestiunea aceasta, deslușin-

du-mă însumi din acte. Cu una nu sunt în chiar: cine poartă vina la cele ce s'au întâmplat? Punctul acesta îl pun de important; deslegarea lui ne-ar pune în poziție a vedè cum stăm cu corporațiunile noastre administrative.

În 19 Aprilie face cunoscut, precum se vede din acte, administratorul ppresbiteral, că atâtă parochieni din Săcătura au trecut dimpreună cu parochul de acolo la uniți. Arătarea încurge la consistoriu fiind urmată de altele tot în cestiunea aceasta. Consistoriul cu toate acestea până în 17. Septembrie nu dispune nimic în cauză, și atunci nu consistoriul propriu. Reprezentatiunea cu datul de sus este din presidiu, și nu poartă signatura că ar fi trecut prin ședință dar nici nu știu, când ar fi decis consistoriul ceva în meritul acestei cauze.

Acum ori considerăm ori nu de însemnată cauza un lucru rezultă chiar: starea cea tristă în administrațiunea noastră. Să considerăm numai starea și nedumerirea administratorului protopresbiteral care așterne vre-o 9 relații într'o cauză urgentă ca cea din Săcătura, fără ca consistoriul se facă cât de cât în meritul ei. Cu deslușirile primite în privința celor ce s'ar fi făcut nu pot fi mulțămît. Ear împrejurarea, că un referinte s'ar fi însărcinat cu referarea cauzei și că referada aceea ar fi trecut prin anumite faze, nu e constatată prin acte. Eu din partemi n'aș areta consistoriului calea carea ar ave se o urmeze în viitoriu în cauza aceasta. Va săi afla acela calea de urmat. Aș voi numai să se constate, că consistoriul n'a ingerat în cauza aceasta cum trebuia se o facă. (Înterumpere: Dep. Gaetan: Negligența consistoriului e evidentă.) Dep. Brote continue: Punctul din propunerea comisiunei: să se i-a spre neplăcută sciință starea lucrului cu Săcătura, ne ingerând consistoriul din destul în cauză, îl susțin, ear punctele celelalte le resping.

Presidiul: Ca să se poată afla aceea ce dorește d. dep. Brote ar trebui o cercetare judecătorească formală, căci la moment nu s'ar putè constata.

Dep. D. Manole: După cât cunosc afacerea din acte trebuie să constat și eu, că administratorul protopresbiteral nu poartă nici o vină, căci dela acela a încurs vre-o 9 ori 10 aretări. (Presidiul: toate defectuoase.) Eu nu me ocup cu aceea că sunt defectuoase ori nu, atunci când un lucru e evident, când scim că se fac treceri religioase resp. se pregătesc astfel de treceri. La scirea aceea singură era datorința centrului să trimită de aici din centru ajutoriu administratorului, ceea ce nu s'a făcut. Există ce e drept conceptul unei

telegrame adresate de către Escelența Sa subprefectului, care însă nu s'a espedat, și conceptul unei reprezentatiuni, care nu s'a așternut la ministeriu fiind mancă. Atâtea tot ce vedem că s'a făcut în cauza aceasta. În ședință consistorială nu s'a pertractat cauza. Aci sunt de față toate organele noastre, să ne spună de e așa ori ba, din acte cel puțin nu se vede a fi trecut cauza prin consistoriu. Dacă nu s'a ținut deci ședință consistorială în cauză, atunci nici n'au putut merge lucrurile în rânduială ceea ce însă mai puțin se poate imputa administratorului protopresbiteral, care aștepta după inviațiune dela consistoriu. Din 19 Aprilie, de când s'a semnalat prin administratorul pericolul, până în 17 Septemvre, adevă în restimp de 6 luni de zile, nu s'a lucrat nimic în cauză, ci s'a dat oamenilor inimici timp spre aș putè duce îndeplinire planurile lor. În 17 Septemvre s'a espedat o reprezentatiune către ministru și, și aceea din presidiu. Fiindcă s'a întârziat atâtă lucrul, răul nu s'a putut opri, rezultă deci o negligență fără a se putè sci cine poartă vina. Sunt și eu de părere se trecem preste cele ce le propune comisiunea și să ne oprim la aceea, că consistoriul n'a lucrat cum s'ar fi cerut. Susțin propunerea dep. Brote.

Presidiul: Reprezentatiunea, ce e drept, s'a espedat târziu. Am dis însă că aceasta n'a cauzat reul. Văd că tot reul, ce a rezultat din cestiunea trecerilor se aduce în legătură cu întârziarea espedării reprezentatiunei. Aș dori să se spună cari sunt daunele cari ar fi rezultat din întârzierea aceasta?

Eu din parte-mi susțin că din împrejurarea întârzierii n'a urmat daune pentru biserica noastră. Dar nici întârzierea nu s'a făcut fără cauză. Toate actele, câte ni sau trimis dela administratoarele au fost rău instruite, pe basa aceloră nu s'a putut face o reprezentatiune cuviincioasă.

Dep. Duvlea: N'aș vrea să treacă lucruri adevărate de neadeverate! M'aș roga să nu se opună de e adevărat că preotul din Săcătura, a căpatat din ajutoriul de 50 fl. numai 30 fl. dela administratorul protopresbiteral? Dacă e adevărat făcutusau cercetare în privința aceasta? Ori cum ar sta lucrul administratorul încă se vede a fi interesat în cauză.

În comuna Săcătura a fost vre o 60 familii de ale noastre, 48 fam. au trecut la uniți, pentru cei remași făcutusau oare ceva? Nu! Deci și Metropolitul Vancea a fost sedus cu ajutoriul negligenței noastre a face ce a făcut.

În partea politică a cestiunei încă s'au făcut ilegalități, luând pretorele declarațiune în privința transcrierii averei numai dela 6 inși. Nici în punctul acesta nu s'a făcut nici un pas. Se vede că consistoriul nu e fără vină.

Dep. Geaja: Afirmarea, că administratorul n'ar fi de vină la ceea ce s'a întâmplat, nu e corectă. Într'un tract așa mic cum e acesta trebuia să scie de timpuriu administratorul ce se petrece acolo. Trecerile au trebuit să se petreacă mai de mult de cum a relatat el, căci atunci se efectuieră. Cel dintăiu sgomot el nu l'a semnalat poate și că ce era interesat în cestiune. Aceasta se vede din cele duse de d. dep. Duvlea cât și din împregiurarea, că deși a primit dela cantorul din Săcătura 20 fl., totuși nu l'a introdus în post. La timpul când s'a putut în încurcările aceste reprezentatiunea s'a făcut, deci consistoriul și presidiul a urmat aceea ce a aflat cu cale.

Dep. P. Cosma: Noi ear' vorbim la formă și nu în esență. Vină nu are precum se vede nime, căci toți se escusă. Mie mi se pare că nici unul nu-i fără vină, nici Presidiul, nici consistoriul și nici administratorul ppresbiteral numai cu deosebirea, că acesta din urmă poartă o deosebită vină în cauza aceasta. Consistoriul trebuia înainte de toate se ia mesuri în contra administratorului când a venit plânsori în contra lui, și după aceea se satisfac cererii juris-consultului în privința averei periclitată. Se dispună consistoriul cele de lipsă.

Dr. Petcu: A afla cine e de vină puțin ne ajută. Se vede că nu Presidiul poartă vina, ci administratorul, care pe lângă aceea că a arătat starea lucrului trebuia să și facă cele de lipsă și fără inviațiuni anumite. Toată vina o află în jos la oficiul protopresbiteral. Mai mare pond aș pune pe aceea ce se poate încă face. De potut se poate face încă mult spre recăștigarea averei pierdute căci pe calea administrativă, nu sunt termenele peremtorice. Să se transpună toată cauza consistoriului să o reasumeze și pe calea sa se câștige paguba. Esprimarea părerii de reu se remănă afară.

Dep. Gaetan: Consistoriul și-a negles oficiul său. Pe administratorul nu l' țin de vină, consistoriul trebuia se îngereze având cunoscință despre starea lucrului, n'a făcut nimic, deci eată negligență. Trebuie deci să atragem atențiunea consistoriului asupra împregiurării acesteia, ca să nu se mai întâmple și pe viitoriu astfel de lucruri. Sunt de părere însă să se înceapă și

fabrică mereu bomboane și le vinde supunând „căs franțuzești.“

Peste drum, trei chioscuri cu tombolă, unul lângă altul. Unul era împodobit cu d-rele Bibescu și Popovici, al doilea cu d-na Candiano și d-ra Alexandrina Panteli, al treilea cu d-rele Băicoianu și Lapati. Obiectele de câștigat erau în dosul acestor chioscuri într'o aripă a restaurantului grădinii.

Aproape de tombole, magazinul cu turtă dulce supravegheat de d-na Săicar și dra Farchi. La spatele acestei prăvălii, teatrul Guignol, teatru de păpuș. În rând cu ea, chioscul apii gazoase și bună și dulce și rece, unde serviciul era făcut cu o îndemnare plină de grații de d-rele Porumbaru și Constantinescu și d-na Bucholzer. Mai încolo un magazin cu ghiulele fermecate, sub direcția d-nei Cucu, asistată de mai multe domnișoare. Farmecul acestor ghiulele consta în a doborî nesce păpuși, așezate în fundul magazinului. Păpușa cădută se muta în posunarul fermecătorului.

Venea apoi chioscul presii, împodobit cu verdeață, scoarțe naționale și jurnale. De o parte și alta un teasc în care se tipăria „Foia Copiilor“. sub privegherea dlui Göbl. În fundul tipografiei era un portret mare al lui Guttenberg, în momentul născocirii literii mobile. În partea cealaltă se vindeau jurnale: „Presa întrunită“ la care au colaborat mai toți diaristii Capitalei, „Foia copiilor“, „Romanul“, „România Liberă“, „Gazette de Roumanie“; o poezie a M. S. Reginii, și cârți... — Negustoresile de gazete erau d-nele Laurian, Michăilescu, Grădea și d-ra Panaitescu. Costumele de fantazie ale gasetăreselor și viociunea ce domnia în magazin atrăgea cu deosebire pe vizitatori. Poezia Reginii și „Presa întrunită“ s'au căutat mai mult.

În cantina micilor dorobanți, veselele d-șoare Davila, secondate de me lancelice figuri di asilul „Elena Doamna“ vând pe întrecute țuică și lapte de migdale.

Vis-a-vis e stațiunea trăsurilor cu capre și cu bidivii.

În fundul aleii e teatrul clădire remase de comitetul general de caritate. Actorii sunt copii cei mai mulți din pensionatul dlui Urechii; spectatori, oameni de toate vârstele și de toate securile; reprezentațiile românesce și franțuzesci, și se repetau de 6 ori pe zi.

*

La începutul aleii din dreapta, între lac și marginea grădinei, alee mult mai umbroasă decât aleea algeriană, e un pavilion de verdeață, care seamănă foarte mult cu o ciupearcă. Aci e tutungeria gentilei d-ne Săvescu și d-rei Arion.

Mai înainte spre stânga, pe un mititel deal se ridică falnic o prăvălie întinsă cu tot soiul de păpuși, ale căror țipete de cea mai bogată nuanță atrag copii și asurzesc părinții. Acesta e chioscul dn-elor Rosetti și Petrescu, ajutate de dd. Săvescu, Bibescu, și Angheliescu.

Lângă chioscul d-nelor Rosetti e gara Fălcu, un local de verdeață, de o imitație minută, tot-deauna plin de călători. Trenul, condus de o ma-

șină a cărei forță motoare, în loc de aburi, e un mititel... măgar, se compune din vre-o 15 vagoane al caror plafond e ceriul și a căror lungime și lățime e de un metru și jumătate și de 70 centimetre; șinele sunt separate între ele printr'o distanță de vre o 40 centimetre. Până la gara Neamțu, care e aproape de movila din mijlocul grădinei, uriașul tren trece prin câmpii, păduri și peste apă. La podul improvizat, pe care călătorii drumului de fer trec lacul, sunt sentinele din corpul micilor dorobanți, cari au îndatorirea de-a preveni și împiedeca accidente. Și în genere, serviciul do păză al întregii grădini a fost încredințat acestor ostași în miniatură; ei și-au împlinit datoria cu sfințenie și, mulțămît lor, în toate trei zilele de sărbători, nu am avut a înregistra nici un accident regretabil. Atrăgătoare d-nă Stolojan îndeplinea funcțiunea de „directoare regală“ a acestei linii ferate. Din când în când d-na mergea în inspecție dela gara Neamțu la gara Fălcu sau vice-versa si atunci, în mijlocul fragedelor

proces civil spre a se câștiga cele pierdute, și dacă se va documenta, că s'au făcut proselitism să se ia la răspundere și aceea, cari l'a făcut. Sunt pentru propunerea comisiei. Să primesc încheierea dezbaterii.

Presidiul: Să redică învinuire generale, cari privesc cu deosebire consistoriul și în parte și pe presidiul. Dacă e vorba să se constate o neglijență apoi trebuie să se pună la cale o cercetare pe calea sa cum se cade. La o astfel de cercetare nu poate lipsi un enunț din partea consistoriului. Așa dară fie ca acum să se provoace Consistoriul să facă un atare enunț, s'au să se însărcineze ca până în sesiunea viitoare să rectifice starea lucrului cu privire la trecut. Sinodul va da apoi posibilitățile indigitați consistoriului: ce are să facă în viitoriu în cauza aceasta.

Dep. N. Popea: Se aduc grave amine mari, ca consistoriul ar fi negles cauza aceasta. Ajungând lucrul la atâtea doresc și eu să se constate unde zace vina. Din raportul comisiei, fiind neesact, nu se poate constata aceasta. Consistoriul nu se simte vinovat. Ven. Sinod se dispună ca să se lămurească treaba căci după mine nici umbră de vină nu cade asupra consistoriului.

Presidiul: Trebuie se mai observ că nu pot admite nici o învinuire de neglijență asupra consistoriului.

Punându-se cestiunea la vot se primesc propunerea dep. Dr. Petcu: a se transpune cauza consistoriului fără exprimarea părerii de rău, spre a o reasuma, și pe toată calea a recâștiga cele pierdute.

Consistoriul aterne în mod suplinitor prin referențele său, Z. Boiu, datele statistice despre familiile din arhidieceza.

Comisiunea propune: a se reda nefind complete consistoriului cu aceea îndrumare ca pe viitoriu se fie mai scrupulos întru procurarea de date.

Dep. Dr. Pușcariu: După ce s'a trecut în general peste acest lucru nu află la loc observarea comisiei, ca consistoriul se fie mai scrupulos în procurarea de date. Se nu se facă observarea aceasta la general ci numai la punctul acela la care se referesce asternerea în mod suplinitor.

Dep. Brote: Propun să se ia asternerea simplu spre știință.

Dep. Cosma: Să se redă consistoriului spre completare și spre a lua măsurile necesare disciplinare contra acelor-a, cari nu și-au împlinit datoria în direcțiunea aceasta.

Se primesc propunerea deput. Cosma.

ființe radioase de bucuria încântătorului voiaj, avea aspectul Afroditei în carul ei de flori.

În fața garei Fălcu, se atindea o lungă berărie, numită a doamnelor, în care d-na Lecă și d. Ne-novici, ajutate de d. Zane, își recreau sufletul cu bere „subțire” de Oppler, scuturând cu multă artă busunarul celor ce veneau să se recrească.

Mai în jos, în umbroase stușuri, un șir de cârciume, cari de cari mai vaste, unde se bea vin la oală, se mănca cârnați și brânză națională, în veselele acorduri ale cobzelor țigănesci în cele-lalte părți marginase ale grădinii sunt corturi de ale micilor curcani, cantaragii, vârteluri etc.

În mijlocul grădinii, pe vârful movilii, e misteriosul culcuș al vrăjitoarei din Memfis, care prorocesc viitorul, și o stațiune telefonică, care se leagă cu alta la poalele movilii.

Approape de movilă e cercul copiilor, unde micii dorobanți au făcut exerciții gimnastice, au cântat închor, au declamat poezii, au ținut discursuri.

Propunerea dep. N. Lazar în privința dotării preoților se predă consistoriului spre studiere.

Cu acestea fiind timpul înaintat să încheie ședința.

Revista politică.

Sibiu, în 3 Mai.

Dela Budapesta ne aduce „Budapesti Hirlap” scirea interesantă, care numitul diariu afirmă a o fi primit din isvor demn de credință, din cercuri cari sunt aproape de curte.

Contele Iuliu Andrasay fiind primit în săptămâna trecută de regele în audiență specială, a mulțumit pentru telegrama de felicitare ce Maj. Sa i adresase cu ocaziunea serbătoarei familiare (căsătoriei ficei sale) de bucurie din zilele din urmă. Cu ocaziunea aceasta Maj. Sa ar fi ținut contului:

„Poate că timpul nu mai e departe în care eară voi reflecta la serviciile d-tale active.”

La aceasta a răspuns contele Andrasay că dînsul este tot-de-una la dispozițiune — înse numai atunci poate calcula la succesul serviciilor sale, dacă anumite împrejurări se vor schimba esențial. Aici a accentuat contele cu deosebire politica urmată în Bosnia și între partidele austriace.

Regele replică așa: „Asupra modalității păreri pot să divergeze, dar ceea ce privesc îngrigirea de împăcarea naționalităților, la aceasta nu aderăz numai eu, ci va adera și fiul meu.”

Parte sub presidiul Maj. Sale, parte sub al ministrului de externe Kálnoky se continuă conferențele ministeriale la care iau parte afară de miniștri comuni, miniștrii președinți din Viena și Budapesta și ministrul de honveți. Obiectul discuției e postul ministrului comun de finance și referințele din Bosnia. Obiectul acesta e de mare importanță, pentru că dela deciziunea lui atîrnă forma de stat a monarchiei.

Într'aceea rescoala atît în Crioscia cît și în Erțegovina, continuă cu aceeași stăruință ca și mai înainte.

Rescoala, dealtmintea nesângeroasă, din Egipt, spune „N. fr. Pr.” va silii pe Englitera și Franția se întrevină cu putere armată. Ce atitudine vor observa celelalte puteri europene față cu Egiptul nu se știe. Unele diare presupun, că scînteia din Egipt va aprinde un război general.

Seara iluminății splendide, focuri de artificii foarte variate și un soare electric care lumina a giorno alea algeriană.

Comitetul aranjator al acestor serbări compus din dd. Davila, Butculescu, Minovici, Dim. I. Ghica Gr. Eliad, Scheletti, Săvescu, Crițăși Montureanu au dreptul la cele mai mari laude pentru devotamentul și zelul cu care sau pus în serviciul acestui act de binefacere.

Tot așa și doamnele și domnișoarele cari și-au sacrificat odihna și sau expus cu multă bunăvoință la neajunsurile unor zile tropicale numai pentru a răspunde apelului de a oferi prețiosul lor concurs acestei întreprinderi caritabile.

Recunoștința nenorociților scăpați din ghiarele cele mai crude mizerii, e însă cel mai frumos elogiu, cel mai scump dar ce se poate da în schimbul sacrificiilor lor.

O vor avea.

Hormes.

„Alegătorul.”

„Timpul” și cestiunea Dnării.

În Nr. dela 29 Aprilie, „Timpul” publică în locul prim un articol care măneca dela tesa: „Nu numai motive politice ne comandă o precauțiune deosebită în cestiunea Dunării ci și cauze economice și naționale”. După ce tractează punctul de vedere economic și arată că România are dreptul de a-și regula politica economică cum o crede de cuviință, face tranzițiunea următoare la punctul de vedere național:

„A concede o poziție, preponderantă pe marea arteră de import a Dunării tocmai puterii, care e în stare a paraliza toată activitatea noastră în această direcție, ar fi cea mai gravă eroare ce am putea-o comite pentru viitorul nostru. Libertatea de navigațiune pentru toate puterile neutralizează cel puțin până la un grad oarecare preponderanța uneia singure dintre ele, și acest echilibru ne dă libertate de a lua măsurile ce le vom crede de cuviință, pentru a da viață propriei noastre activități industriale.

„Acest punct de vedere al absolutei necesități de a da dezvoltare tuturor facultăților poporului nostru propriu, ținînd piept concurenței străine, fie prin resboiul de tarife, fie prin alte restricțiuni, s'ar pute modifica, precum am ținut-o, numai prin o împrejurare care nu atîrnă dela noi prin schimbarea situației politice a poporului românesc din Ardeal și Țeara - ungurească.

„Ceea ce ar fi de dorit dar e, ca raporturile între România și Ardeal să fie cele din trecut. În adevăr trebuințele economice ale poporului nostru sunt unele și aceleași pretutindenea; același port la Sătmăr, ca și în Moldova. De aci se explică de ce în toate orașele din România există câte o anume stradă de Brașoveni de oameni ce debitau marfă ardeleană pentru țeranul român. Articole produse de Români de dincolo, vîndute de negustori români țeranilor nostri făcuse din aceste țări două zone deosebite de producțiune ale unui și aceluiași popor. Dacă Ardealul ar avea astăzi numai atîta autonomie, încât să și poată pune în legături constante producțiunea lui industrială cu cea agricolă dela noi; dacă țeranul de dincolo ar fi pus în poziția de a schimba industria sa de casă pe grăul estui de dincoace, situația ar deveni cu totul alta.

„Când raporturile noastre economice ar fi regulate după considerația ce am avea-o pentru munca celeilalte jumătăți a poporului românesc.” Austria ar înceta a fi o putere străină pentru noi, căci am perde teama că despre apus ne-ar amenința un pericol național. Veleități de cucerire nu există nici dintr'o parte, nici dintr'alta. Dar ceea ce e legitim în tendința noastră e de a vedea emancipându-se pe terenul intelectual ca și pe cel economic, întreg poporul românesc și ori cît e despărțit prin politică, istorie și configurația brazdei ce o locuiesc, se aibă libertatea de a se desvolta în direcția ce i-a prescris-o Dumnezeu, dîndui aceeași limbă, aceleași datine, același port, aceleași trebuințe fizice și morale cu un cuvînt.

„Poate că spiritelor conducătoare din Viena le-ar zîmbi o asemenea perspectivă. A ne cucerii prin propria noastră naționalitate, prin propriul nostru principiu de existență, a face din țeranul Dunării tributarul țeranului din Carpați, a stinge veleități politice prin satisfacerea instinctului adînc de dezvoltare sădit în poporul nostru, ar fi o idee demnă de omul de stat al unei monarhii poliglote.

„Dar din nenorocire, oricâtă simpatie ar avea pentru o asemenea idee sferile domnitoare din Viena, ea devine neputincioasă față cu purtarea

consequent fanatică a guvernului maghiar. Singurele două popoare cari sînt puse de a curmezișul oceanului slav au atîta tact politic încât se urîsc de moarte și nu uresce Românul pe Maghiar, ca Maghiarul pe Român. Deși casurile în care un Român s'ar fi maghiarizat sau un Maghiar s'ar fi romanizat, sînt extrem de rare, totuși dnii din Budapesta persistă a crede că ceea ce n'au putut face dela Stefan cel Sfînt încoace, vor putea face acum cînd spiritul național e deștept, acum cînd rassa lor proprie constituie abia a treia parte din populația regalului. În loc de a cerceta cu scumpătate natura etnologică a patriei lor și a se convinge că Ungaria e un stat poliglot, deci trebuie tratat ca atare, trebuie ca dezvoltarea statului să consistă în dezvoltarea paralelă a tuturor elementelor sale aliate prin istorie, Maghiarii persistă a impune la 400 milioane de oameni de alte limbi, altă origine, și altă lege, prețiosul lor idiom tartaric. Cine cunoaște în mod cît de elementar ce va să țină limba, cine știe că ea acopere pe deplin spiritul și că dezvoltarea limbei e chiar dezvoltarea inteligenței, ear această din urmă e laboratorul întregii activități musculare și cerebrale, acela va înțelege că a silii pe un popor să învețe altă limbă, înseamnă a-l țîmpii, a-l face intelectual inept. Arareori se va găsi un stat care să urmărească cu mai multă stăruință politica degenerescentii, decît statul maghiar.

„Această ideocrație care supune vertebrele și craniile vii a milioane de oameni sub șurubul unor nerozii, scornite de căpeșinile a unei rase mongolice, caută se înceteze, pentru că o înțelegere temeinică și pe deapaură cu monarhia vecină să fie cu putință. O asemenea înțelegere ar avea însă după noi o influență determinantă asupra întregii situații din Orient și numai Maghiarii cu impotenta lor sete de absorbire i opun o pedecă constantă. Ei ar bea marea și totuși stemachul lor e atît de slab, încât nu suferă nici cîteva picături, ci le varsă îndărăpt sub forma pocită de preținși maghiari ce vorbesc nemtesce și pentru cari patria e stomachul.

„Această ideocrație, această domnie a unor abstracțiuni fără realitate, ar trebui să facă loc unor vederi mai sănătoase, întemeiate pe împărțirea reală și aievea a populațiunii după naționalități, din cari fie-care are, în marginile unității statului, dreptul de a-și determina singur viața ei intelectuală. O asemenea schimbare de vederi ar însemna și pentru Români emanciparea de sub predominatiunea unei rase radical străine de ei. Monarhia vecină ar înceta a fi față cu noi un element de absorbire și în locul antagonismului de interese politice și economice, ar începe epoca armoniei acestora.

Varietăți.

* (*Reuniunea sodalilor români*) din Sibiu a serbat Duminecă seara petrecerea anunțată. Sala Grădinei „Flora” a fost prea mică ca se încapă pe toți membrii și oaspeții. Cîntările și declamațiunile au reeșit foarte bine și au fost aplaudate. Detairi cu altă ocaziune.

* (*Jour fix*) s'a jucat sîmbătă seara spre mulțămirea generală a publicului. Cu părere de reu anunțăm că din cauza unui cas de moarte reprezentațiunea aceleiași piese ce era se aibă loc Mercuri în 5/17 în favoarea reuniunii de înfrumșetarea cetății s'a abdis.

* (*Maghiarisare de nume*) Mai fie care număr al foaii oficiale unguresci „Budapesti Közlöny” ne dă de scire despre mai puține s'au mai multe nume maghiarizate. Numărul

